

gospodárske, obrtniške in narodne.

zhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 18. septembra 1872.

O b s e g: Pohvala krompirja po Gülihovem sajenega. — O zasajanji sadnega drevja ob krajih cesarskih in srenjskih cest. — Postava za Kranjsko deželo zastran rabe, napeljevanja in odvracanja vodá. (Dal.) — Letošnja šolska poročila. — Potovanje na Veliki Zvon (Grossglockner). (Konec.) — Slovensko slovstvo. — Pred volitvami v odbor „Slovenske Matice“. — Mnogovrstne novice. — Dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.**Pohvala krompirja po Gülihovem sajenega.**

Iz Golega.

O nobenem jesenskem pridelku se pri nas menda letos ne bode toliko govorilo, kakor o krompirji. Ta stari čmerni bolnik je čez veliko let pokazal letos zopet prijazen obraz tudi onim, ki Gülichovega navoda še ne poznajo ali ga vsaj še niso sprejeli za svojega. Akoravno pa je sploh dobra letina za krompir, vendar so pridelki različni. Kteri so ga sadili po svojem prav globoko, pritožujejo se sedaj, da ga je malo in da hudo gnjije; kteri so si dali dopovedati, da je plitvo saditi ga bolje, in so ga tako in bolj redko sadili, da so imeli s čem osipati, ti so ga veliko pridelali, in gnjije le, kteri je bolj globoko v zemljo ali morda ravno na gnoj prišel.

Po Gülichovem nauku sajen, ki so nam ga „Novice“ prve priporočale, pa je vsestransko v oziru obilnosti, debelosti in zdravja prav pošten. Ko bi toliko suše ne bilo, bil bi še debelejši, sicer pa je dopolnil svojo rast v suši. Ko je dež namočil, je izkalil in nov zarod nastavil.

Ker sem prepričan, da o tej zadevi je še sila veliko nevednosti, kajti tujci, vnanji, ki so hodili memo mojega krompirja po Gülihovem sajenega, so strmeči gledali, kaj neki ta sadež pomeni, zato naj nekoliko vrstic dam med svet v spodbudo.

Ko sem spomladi pred krompirjevim sajenjem razlagal Gülihovo knjižico vpričo lepe množice posestnikov, se je ta nauk vsem zdel tako naraven (kakor Gülih pravi: „wie natürlich!“), da so nekteri že to leto poskušali saditi ga po novem, in sedaj se ne kesajo.

Le en glas gré po vsej fari, da vprihadnje bodo vsi sadili celi krompir po Gülihovem. Ne dvomim, da bi jih ne bilo še več posnemalo, pa so nekteri imeli že narezane kosčke, kterim se je škoda zdelo, novega semena drago kupovati, ker so ves drugi živež že morali kupovati.

Pri tej priliki naj omenim, da sem sadil letos trojne sorte domačega, trojne sorte pa kupljenega od kmetijske družbe v Ljubljani, vsega pa po Gülihovem, in sicer na petih različnih njivah, in povsod in ves se mi je prav dobro obnesel. Krompir je debel, bogat in zdrav. Najlepši in najokusnejši je oni iz semena kmetijske družbe, kteremu se vsakdo čudi, in gleda, da bi kterega nesel na svoj dom.

Kako se po Gülihovem sadim, se vsak sam lahko podučim iz letošnje „Pratike“, v kterej naj mi

bode dovoljeno popraviti v dotičnem sestavku le 2 pregreška stavljalca, in sicer: v 2. točki naj po besedi: „korenine krompirjeve“ se izbriše besedica: „ne“, in se bere: „da ga korenine krompirjeve dosežejo“; — v 3. točki namesti: „mora vsak krompir prostora imeti 12 čevljev na dolgo in 12 čevljev na široko“ naj se bere: „2 do 2½ čevlja na dolgo in 2 do 2½ čevlja na široko“; pri drobnejšem krompirju pa zadostuje 1 do 1½ čevlja saksebi“; — v 4. točki naj se besedica „toliko“ spremeni v „nekoliko“ in se bere: „ampak nekoliko više“. — Na drugi strani pa v 1. in 2. vrsti zgoraj namesti: „na prvi pogled se človeku dozdeva, da 12 čevljev na dolgo in 12 čevljev na široko“, naj se bere: „2½ čevlja na dolgo in 2½ čevlja na široko“; — v 7. vrsti pa: „da 12 štirjaških čevljev prostora“, naj se bere: „od 4 do 6½ štirjaških čevljev prostora“.

Kdor je to popravil, naj študira sestavek, in po njem ravná. Z drugimi besedami pa bi se reklo:

Sadimo (brez razločka sorte, najrajši pa si privoščimo najboljšega od kmetijske družbe, ki prekosí vse druge — stroški za seme se bogato plačajo v prvem letu) celi zdravi krompir (dober je tudi drobán) tako plitvo, da ga deževna ali močvirna voda nikdar ne doseže, — tako redko, da se dobí zadosti prsti za nasipanje, in pri nasipanju (ne: „osipanju“) naj se med delom krompirjevec razprostuje navzdol čez grob, da deževje odteka v razore, ne pa po steblih na seme v zemlji.

Po tem ravnanju ima krompir zadosti rodovitne prsti pod seboj in nad seboj, ter ostane v vlažni zemlji vedno na suhem.

Kdor je krompirju tako posteljo preskrbel, naj le mirno spava, ako je vse drugo tako dobro opravil.

Lovro Mencinger-Golski.

O zasajanji sadnega drevja ob krajih cesarskih in srenjskih cest.

Spisal Rihard Doleneč.

(Dalje.)

K 2. — Ako se je že za izrejo dreves največa strokovnjaška pozornost upotrebovala, in ako se je vsled tega tudi v resnici najboljši vspeh dosegel, bila bi velikanska brezumnost in škoda, zasajanje kakor tudi vso daljno strežbo nevednim rokam prepustiti, kajti kak drug nasledek bi pač tako ravnanje imelo, kakor ravno najslabši.